

Dr. Gizem ZURNACI

ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İFASI

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL

2024

Aralık 2024

ISBN: 978-625-6134-85-0

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanuni iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Zuzu, Bayram, Kontes

ve

Güneş'e,

TAKDİM

Üçüncü kişinin ifasını konu alan eser, esas itibarıyla doktora tezi olarak hazırlanmış ve tez jürisi tarafından oybirliği ile başarılı bulunmuştur. Türk hukukunda, hatta İsviçre ve Alman hukuklarında üçüncü kişinin ifasını bütün olarak, her yönüyle inceleyen bir çalışmanın bulunmaması dikkate alındığında öğretilere önemli katkıda bulunan bu tezin basılmış ve böylece hukukçuların bilgisine sunulmuş olması memnuniyet vericidir.

Üçüncü kişinin ifası, sadece genel olarak ifa ile değil, rücu, halefiyet, sebepsiz zenginleşme, vekâletsiz işgörme, kötü ifa ve ibra gibi birçok hukuki kurumla da bağlantı halindedir ve birçok çetrefilli, tartışmaya açık ve bugüne kadar tam anlamıyla çözümlenememiş meseleyi bünyesinde barındırmaktadır. Dr. Gizem Zurnacı, karşılaştırmalı hukuktan yararlanarak, özellikle İsviçre ve Alman öğretisindeki kaynakları ayrıntısıyla inceleyerek meseleleri ortaya koymuş, irdelenmiş ve takdire şayan çözümler getirmiştir.

Tez danışmanlığını büyük bir memnuniyetle yürüttüğüm Dr. Gizem Zurnacı'nın bundan sonra da Türk öğretilerine kıymetli eserler kazandıracığına eminim.

Prof. Dr. Halûk Nami NOMER

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın esasını, 21.06.2023 tarihinde Prof. Dr. Halûk Nami Nomer, Prof. Dr. Diler Tamer, Prof. Dr. Mehmet Serkan Ergüne, Prof. Dr. Kadir Berk Kapancı ve Dr. Öğr. Üyesi Burcu Erbayraktar'dan oluşan jüri önünde savunularak oybirliği ile kabul edilen “Üçüncü Kişinin İfası” başlıklı doktora tezi oluşturmaktadır. Kitap hâline getirilme aşamasında bir kez daha gözden geçirilen tez önemli bir değişiklik yapılmaksızın yayımlanmaktadır.

Türk hukukunda daha önce bağımsız bir çalışmada ele alınmamış olan “üçüncü kişinin ifası” kurumu, bu çalışmada teorik temelleri ve hukuki sonuçları ile incelenmiştir. Bu kapsamda Roma hukukunun klasik dönemlerinden günümüze değin tartışmalı olan, üçüncü kişinin ifasında borçlunun rızasının aranıp aranmayacağı, alacaklının üçüncü kişinin ifasını kabul etmek zorunda olup olmadığı gibi sorulara karşılaştırmalı hukuk ışığında çözümler sunulmuştur. Ayrıca üçüncü kişinin borcu kötü ifa etmesi halinde bunun özellikle alacaklı ile borçlu arasındaki ilişkide meydana getireceği hukuki sonuçlar ile borcu ifa eden üçüncü kişi ile borçlu arasında doğabilecek rücu ilişkileri irdelenmiştir.

Tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmamı özenle inceleyen, yapıcı eleştiri ve tavsiyelerde bulunan Hocam Prof. Dr. Halûk Nami Nomer'e ne kadar teşekkür etsem az kalır. Halûk Hocam çalışmama ışık tutması ve yol göstermiş olmasının yanı sıra kendime olan inancımı kaybettiğim zamanlarda manevi desteğini de hiçbir zaman esirgememiştir. Akademik özgürlüğü her zaman önceleyen, genç akademisyenlere ufuk açan ve hukuki meseleleri birlikte tartışarak ele alma imkânı tanıyan Halûk Hocam hiç bitmeyen bilimsel merakı, akademik titizliği ve nezaketiyle bilime olan hevesimi daima canlı tutan bir örnek olacaktır.

Tez jürimde yer almayı kabul eden ve eleştiri ve önerileriyle çalışmanın son hâlini almasına katkıda bulunan değerli hocalarım Prof. Dr. Diler Tamer, Prof. Dr. Mehmet Serkan Ergüne, Prof. Dr. Kadir Berk

Kapancı ve Dr. Öğr. Üyesi Burcu Erbayraktar'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Bu vesileyle hukuk fakültesinde lisans öğrencisi olduğum yıllardan asistanlığımın ilk yıllarına değin üzerimde çok büyük emekleri olan başta Prof. Dr. Abdülkadir Arpacı, Prof. Dr. Nami Barlas, Prof. Dr. Faruk Acar ve Prof. Dr. Melek Bilgin Yüce olmak üzere tüm hocalarıma da ayrıca teşekkür etmek isterim. Hocalarımla emeklerine layık olabilirim ne mutlu bana!

Bu çalışmanın ortaya çıkması büyük ölçüde Almanya ve İsviçre'de tez araştırması yapmak üzere farklı dönemlerde sağlanan burslar sayesinde mümkün olabildiği. Bu kapsamda; Max Planck Uluslararası Özel Hukuk ve Karşılaştırmalı Hukuk Enstitüsü tarafından verilen üç aylık doktora tez araştırma bursu; Fribourg Üniversitesi tarafından verilen dört aylık doktora tez araştırma bursu ve Albert-Ludwigs-Freiburg Üniversitesi'nde yapılan araştırmayı desteklemek üzere 2214/A Yurtdışı Doktora Sırası Araştırma Bursu Programı kapsamında TÜBİTAK tarafından verilen altı aylık doktora tez araştırma bursundan yararlanmışım. Söz konusu bursları sağlayan her bir kuruma şükranlarımı sunarım. Bu çerçevede ayrıca özel olarak isimlerini anmak istediğim kişileri de belirtmek isterim:

Max Planck Enstitüsü'nde bulunduğum sırada kendisiyle tez araştırmam hakkında görüşme fırsatı bulduğum ve bazı kaynakların temini hususunda bana yardımcı olan Prof. Dr. Reinhard Zimmermann'a,

Fribourg Üniversitesi tarafından sağlanan burs için yaptığım başvuruyu tarafıma verdiği davetiye mektubu ile mümkün kılan ve Fribourg Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde araştırma yapmak üzere bulunduğum süre zarfında tez çalışmamla ilgili sorularımı kendisine yöneltme imkânı veren; sorularımı sabırla ve ilgiyle cevaplayan Prof. Dr. Pascal Pichonnaz'a,

Gerek tez konusunun seçilmesi sırasında kendisiyle e-posta yoluyla iletişime geçmem üzerine bir makalesini göndermek ve konuyu ilginç kılacak araştırma sorularını paylaşmak suretiyle sunduğu katkı için gerekse de tez yazım aşamasında Freiburg'da geçirmiş

olduğum altı aylık süre zarfında, sabatik izinli olduğu dönemde değerli vaktinden ayırarak beni belli aralıklarla odasında ağırladığı; çalışma konumla yakından ilgilenerak sorularımı özveriyle dinlediği; verdiği fikir ve önerilerle zihnimin berraklaşmasına yardımcı olduğu; kütüphanesinden istifade etme imkânı sağladığı; kürsüsünde düzenlediği bir toplantıda çalışmamda vardığım sonuçları aktarma ve katılımcılarla tartışma fırsatı sağladığı ve en önemlisi de tereddüt duyduğum bazı hukukî meselelerde getirdiğim çözümleri savunmam hususunda beni cesaretlendirdiği için Prof. Dr. Sonja Meier'e çok teşekkür ederim.

İhtiyaç duyduğum kaynakları temin etmemde bana her zaman yardımcı olan ve büyük kolaylık sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Efe Dırenisa'ya ve bu tezin tamamlanması sürecinde manevi desteğiyle yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi Eda Erdem'e çok teşekkür ederim.

Tezin savunulmasından çok kısa süre sonra zamansız bir şekilde kaybettiğimiz, hukuk fakültesinden dönem arkadaşım olan, akademik kariyere başladıktan sonra ise yoldaşlığını hep hissettiğim Arş. Gör. Fatih Duran'ın aziz hatırasını burada anmak isterim.

Fatih'in kaybindan bir süre önce tanıdığım Arş. Gör. Emine Aslı Küçükaydın ile kısa zaman içinde yeşeren dostluğumuz için minnettarım. Aslı'nın teşvikleri sayesinde bu çalışmayı yayımlanma aşamasına getirebildiğimi de ifade etmek isterim.

Annesini çocuk yaşta kaybetmiş bir anne ile babasını çocuk yaşta kaybetmiş bir babanın evladıyım. Anne-baba eksikliği ile büyüyen annem ve babam bana bir gün bile olsun eksikliklerini hissettirmediler, varlıklarıyla hep güç verdiler. Çekirdek ailemin diğer bir üyesi ağabeyim ise hayatımla ilgili aldığım önemli kararlarda beni hep yüreklendirdi, haklı olduğum yerde daima dik durmam gerektiğini öğretti. Bana sağladıkları imkânlar için ve en önemlisi hep yanımda olduklarını hissettirdikleri için annem Meliha Zurnacı, babam Özcan Zurnacı ve ağabeyim Gökhan Zurnacıoğlu'na sonsuz müteşekkirim.

Son olarak tezin basımını üstlenen Filiz Kitabevi çalışanlarına içten teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Gizem Zurnacı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	V
ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX

GİRİŞ

I. Konunun Takdimi	1
II. Çalışmanın Kapsamı ve İnceleme Planı.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

BORCU İFA EDEBİLECEK KİMSELER ARASINDA ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN YERİNİN TESPİT EDİLMESİ, ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İFASI KURUMUNUN TEORİK TEMELLERİ VE UNSURLARI

I. İfa Kavramı, İfanın Unsurları ve Hukuki Niteliği.....	9
A. İfa Kavramı	9
B. İfanın Kurucu Unsurları	11
1. Objektif Unsur: Borçlanılan Edimin Yerine Getirilmesi	11
2. İfada Subjektif Unsura İhtiyaç Olup Olmadığı Meselesi....	15
a. Doktrinde İleri Sürülen Görüşler	15
b. Görüşlerin Değerlendirilmesi.....	18
C. İfanın Hukuki Niteliği	24
II. Borcun İfasında Üçüncü Kişilerin Rolü	30
A. Genel Olarak	30

B. İfa Yardımcıları Aracılığıyla Borcun İfası	33
C. Üçüncü Kişi.....	39
1. Genel Olarak	39
2. Borcu İfa Edebilecek Üçüncü Kişilerin Çerçevesinin Belirlenmesi	42
a. Genel Olarak	42
b. Alelade Üçüncü Kişiler.....	43
(1) Borçlunun İradesi Kapsamında Borcu İfa Eden Üçüncü Kişiler	43
i. Genel Olarak.....	43
ii. Üçüncü Kişi ile İfa Yardımcısı Arasındaki Ayrımın Önemi.....	46
(2) Borçlunun İradesi Dışında Borcu İfa Eden Üçüncü Kişiler.....	48
c. Rehinden Kurtarma Hakkı Olan Üçüncü Kişiler	50
III. Üçüncü Kişinin Başkasına Ait Borcu İfa Edebilmesinin Teorik Açıklaması	60
1. Üçüncü Kişinin Ediminin Borç İlişkisini Amacına Ulaştırmış Olmasına Dayandıran Görüş	60
2. Üçüncü Kişinin Borçluyu İfada Temsil Etmesine Dayandıran Görüş	62
3. Borçlu Lehine Borçtan Kurtarıcı Sözleşmeye Dayandıran Görüş.....	63
4. Başkasına Ait İşgörmeye İlişkin Özel Bir Yetkiye Dayandıran Görüş	64
IV. Üçüncü Kişinin İfasının Unsurları	66
A. Genel Olarak	66
B. Borcun Başkasına Ait Olması	67
C. Üçüncü Kişinin Başkasına Ait Borcu İfa Kastı Taşınması	73
1. Genel Olarak	73
2. Üçüncü Kişinin İfa Kastı ve İfa Kastının Yorumlanması ...	76
a. Üçüncü Kişinin İfa Kastı.....	76

b. İfa Kastının Tespiti ve Yorumlanması	78
3. İfa Kastının İfaya Girişilmesine Yol Açan Saiklerden Ayırt Edilmesi.....	84
4. İfa Kastının Sonradan Tesis Edilip Edilemeyeceği Meselesi	87
D. Borcun Üçüncü Kişi Tarafından İfaya Elverişli Olması	94
1. Genel Olarak	94
2. Üçüncü Kişinin İfasına Elverişli Olmayan Borçlar	96
a. Genel Olarak	96
b. İşin Niteliği Gereği Şahsen İfası Gereken Borçlar	99
(1) Genel Olarak.....	99
(2) Para Cezaları.....	105
(3) Şahsa Bağlı Yapmama (Kaçınma) Borçları	107
(4) Şahsa Bağlı Yapma Borçları	109
c. Taraflar Arasındaki Anlaşma Gereği Şahsen İfası Gereken Borçlar.....	113

İKİNCİ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI HUKUK IŞIĞINDA ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İFA YETKİSİ VE BU YETKİNİN SINIRLARININ BELİRLENMESİ İLE İFA YETKİSİNİN KAPSAMI

I. Karşılaştırmalı Hukukta Üçüncü Kişinin İfası.....	120
A. Roma ve Pandekt Hukuklarındaki Tarihi Gelişimi.....	120
B. Modern Kıta Avrupası Hukuk Sistemine Dâhil Ülkelerde ..	128
1. Alman Hukukunda.....	128
2. Avusturya Hukukunda	132
3. İsviçre Hukukunda	136
a. Genel Olarak Üçüncü Kişinin İfasının Yasal Çerçevesi.....	136

b. Borçlunun İradesi Dışında Hareket Eden Üçüncü Kişinin İfa Yetkisi.....	141
(1) İçtihatlar	141
(2) Doktrin	145
C. Anglo-Amerikan Hukuk Sistemine Dâhil İngiliz ve Amerikan Hukuklarında.....	148
1. Genel Bakış.....	148
2. Borçlunun İradesini Arayan Geleneksel Görüş	151
3. Geleneksel Görüşe Yöneltilen İtirazlar.....	155
D. Uyumlaştırma Metinlerinde	159
II. Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Üçüncü Kişinin İfa Yetkisinin Belirlenmesi	164
A. İfanın Sonuç Doğurabilmesi Açısından Borçlunun İradesinin Önemi	164
1. Kural Olarak Borçlunun İradesine İhtiyaç Duyulmaması. 164	
2. Alacağın Devrini Yasaklayan Bir Anlaşma Varsa.....	167
3. Para Borçları Dışındaki Bazı Borçlar Bakımından Değerlendirme.....	171
B. Alacaklının İfayı Kabul Zorunluluğu Bakımından Borçlunun İrade Durumunun Önemi	173
III. Üçüncü Kişinin İfa Yetkisinin Kapsamı ve İfa Yetkisinin Alacaklının İfa Dışı Yollarla Tatmin Edilebildiği Hâllere Teşmil Edilip Edilemeyeceği Meselesi	177
A. Üçüncü Kişinin İfa Yetkisinin Kapsamı	177
B. Üçüncü Kişinin İfa Yetkisinin Alacaklının İfa Dışı Yollarla Tatmin Edilebildiği Hâllere Teşmil Edilip Edilemeyeceği Meselesi	188
1. Alacaklıyı İfa İkameleri ile Tatmin Edip Edemeyeceği Meselesi	188
2. Alacaklıyı Takas ile Tatmin Edip Edemeyeceği Meselesi	190
3. Alacaklıyı Tevdi ile Tatmin Edip Edemeyeceği Meselesi	195

4. Alacaklı ile İbra Anlaşması Yapıp Yapamayacağı Meselesi	201
5. Alacaklı ile Yenileme Anlaşması Yapıp Yapamayacağı Meselesi	206

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İFA YETKİSİNİ KULLANMASI HÂLİNDE ALACAKLI İLE BORÇLU ARASINDAKİ BORÇ İLİŞKİSİNDE MEYDANA GELEBİLECEK HUKUKİ SONUÇLAR

I. Genel Olarak.....	209
II. Üçüncü Kişinin İfa Teklifinin Alacaklı Temerrüdüne Yol Açması ve Buna Bağlı Olarak Meydana Gelebilecek Hukuki Sonuçlar	210
A. Genel Olarak	210
B. Parça Borçlarında	216
C. Çeşit Borçlarında.....	219
III. Üçüncü Kişinin İfasına Bağlı Olarak Meydana Gelebilecek Hukuki Sonuçlar	225
IV. Üçüncü Kişinin Kötü İfası Hâlinde Meydana Gelebilecek Hukuki Sonuçlar	235
A. Genel Olarak	235
B. Alacaklının Edim Menfaatinin İhlali Hâlinde Meydana Gelebilecek Hukuki Sonuçlar.....	239
1. Genel Olarak	239
2. Alacaklının Üçüncü Kişinin Sorumluluğuna Başvuramaması.....	244
3. Alacaklının Borçlunun Sorumluluğuna Başvurup Başvuramayacağı Meselesi.....	248
a. Genel Hükümler Uyarınca Tazminat Sorumluluğu Bakımından	248

(1) İfa Yardımcılarının Fiillerinden Dolayı Sorumluluk Uyarınca	248
(2) Borçlunun Kötü İfadan Dolayı Sorumlu Tutulabileceği Diğer Hâller.....	254
b. Özel Hükümler Uyarınca Ayıptan Doğan Sorumluluk Bakımından.....	258
4. Ayıplı Edimin İadesi Gereken Hâllerde Doğacak Tasfiye İlişkisi.....	270
a. Genel Olarak	270
b. Üçüncü Kişinin Ayıplı İfasında Ayıplı Edimin Kime İade Edileceği Sorunu.....	274
C. Alacaklının Bütünlük (Koruma) Menfaatinin İhlali Hâlinde Meydana Gelecek Hukuki Sonuçlar	278
1. Genel Olarak	278
2. Borçlunun Sorumluluğuna Başvurulup Başvurulamayacağı Meselesi.....	280
3. Üçüncü Kişinin Sorumluluğuna Başvurulup Başvurulamayacağı Meselesi.....	286

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BAŞKASINA AİT BORCU İFA EDEN ÜÇÜNCÜ KİŞİ İLE BORÇLU ARASINDAKİ RÜCU İLİŞKİSİ

I. Genel Olarak Rücu Hakkı.....	293
II. Alelade Rücu Hakkı.....	296
A. Genel Olarak	296
B. Alelade Rücu Hakkının Dayanağını Oluşturabilecek Hukuki İlişkiler.....	300
1. Vekâlet Sözleşmesi	300
2. (Gerçek ve) Caiz Vekâletsiz İşgörme	304
a. Genel Olarak	304

b. İşsahibinin (Borçlunun) Menfaatine İşgörme İradesi Bakımından.....	310
c. İşsahibinin (Borçlunun) Menfaatine ve İradesine Uygunluk Bakımından.....	316
3. (Edim Dışı) Rücü Zenginleşmesi.....	322
a. Genel Olarak	322
b. Üçüncü Kişi Başkasına Ait Borcu İfa Kastı Taşıyorsa .	327
(1) Borçluya Karşı Mevcut ve Geçerli Sandığı Bir Borcunu Yerine Getirme Saikiyle Borçluya Ait Bir Borcu İfa Etmişe.....	328
(2) Borçluya Bağış Yapma Saikiyle Borçluya Ait Bir Borcu İfa Etmişe.....	330
(3) Vekâletsiz İşgörme Saikiyle Borçluya Ait Bir Borcu İfa Etmişe.....	331
c. Üçüncü Kişi Başkasına Ait Borcu İfa Kastı Taşımıyorsa.....	335
C. Rücü Alacağının Kapsamı ve Tabi Olduğu Zamanaşımı Süresi	337
1. Vekâlet Sözleşmesinde	337
2. Vekâletsiz İşgörmeye.....	344
3. Sebepsiz Zenginleşmede.....	350
III. Halefiyete Dayalı Rücü Hakkı	359
A. Genel Olarak	359
B. Borcu İfa Eden Üçüncü Kişi Lehine Halefiyet Öngörülen Hâller	362
C. Üçüncü Kişinin Halefiyeti İçin Gerekli Őartlar.....	365
D. Halefiyetin Rücuyu Sağlama Amacı ve Alelade Rücü ile Arasındaki İlişi.....	380
E. Halefiyete Dayalı Rücü Alacağı ve Bunun Kapsamı	387
1. Genel Olarak	387
2. Halefiyetle İntikal Eden Alacak Hakkının Kapsamı.....	389
3. Asıl Alacakla Birlikte Halefe Kendiliğinden İntikal Edebilecek Olan Haklar	395

a. Genel Olarak	395
b. Öncelik Hakları	399
c. Alacağa Bağlı Fer'i Haklar	401
(1) Fer'i Teminatlar.....	401
(2) Faiz	407
(3) Ceza Koşulu	416
d. Alacağa Bağlı Yenilik Doğuran Haklar	422
e. Alacak Hakkı ile Birlikte İntikal Edip Etmeyeceği Tartışmalı Olan Haklar	424
(1) Hapis Hakkı.....	424
(2) Mülkiyeti Saklı Tutma Sözleşmesi/Kaydı.....	429
(3) Tahkim ve Yetki Anlaşmaları	433
4. Halefiyette Rücu Alacağının Tabi Olduğu Zamanaşımı...	441
IV. Rücu İlişkisinde Alacağın Devri Hükümleri Aracılığıyla Borçlunun Korunması.....	446
A. Genel Olarak	446
B. Alacağın Devrinde Borçlunun Durumunun Korunması İçin Getirilmiş Hükümler.....	447
1. Borçlunun İyiniyetli İfa ile Borçtan Kurtulması	447
2. İfadan Kaçınma ve Tevdi.....	451
3. Borçlunun Devralana Karşı İleri Sürebileceği Savunmalar	455
C. Borçlunun Korunmasında Alacağın Devri Hükümlerinin Rolü	461
1. Halefiyette.....	461
2. Alelade Rücuda	463
SONUÇ	469
KAYNAKÇA	479

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABGB	: Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch
ABGB-TaKom	: ABGB Taschenkommentar
Abs.	: Absatz
AcP	: Archiv für die civilistische Praxis
aOR	: alt OR; Obligationenrecht in einer früheren Fassung
Art.	: Artikel
aşa.	: Aşağıda
Aufl.	: Auflage
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	: Bent
Bd.	: Band
Bearb.	: bearbeitet von; Bearbeiter
BeckOK	: Beck'scher Online-Kommentar
begr.	: begründet von; Begründer
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch
BGE	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BGer	: Bundesgericht
BGH	: Bundesgerichtshof
BGHZ	: Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen

Bkz./bkz.	: Bakınız
BSK	: Basler Kommentar
BT	: Besonderer Teil
c.	: Cümle
C.	: Cilt
CESL	: Common European Sales Law
Ch.	: Chapter
CHK	: Handkommentar zum Schweizer Privatrecht
Çev.	: Çeviren
ÇÜHFD	: Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DCFR	: Draft Common Frame of Reference
Diss.	: Dissertation
dn.	: Dipnot
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Erwägungen
E.	: Esas
eBK	: 818 sayılı (eski) Borçlar Kanunu
ed.	: Editör(ler)
Ed.	: Edition
eMK	: 743 sayılı (eski) Türk Kanunu Medenisi
E-OR	: Entwurf zum Obligationenrecht
eTTK	: 6762 sayılı (eski) Türk Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HKK	: Historisch-kritischer Kommentar
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Hrsg./hrsg.	: Herausgeber(s); herausgegeben von

İK	: İcra ve İflas Kanunu
İstŞ	: İstanbul Şerhi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
JBI	: Juristische Blätter
JherJB	: Jherings Jahrbücher für die Dogmatik des bürgerlichen Rechts
JR	: Juristische Rundschau
Jura	: Juristische Ausbildung
JuS	: Juristische Schulung
JZ	: Juristenzeitung
K.	: Karar
Krş./krş.	: Karşılaştırınız
KUKO	: Kurz Kommentar
KurzK-ABGB	: Kurz Kommentar zum ABGB
m.	: Madde
MHAD	: Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
MüKo	: Münchener Kommentar
N.	: Kenar/ paragraf numarası
NJW	: Neue Juristische Wochenschrift
NomosK	: Nomos Kommentar
OFK	: Orel Füssli Kommentar
OR	: Bundesgesetz über das Obligationenrecht
OR 2020	: Schweizer Obligationenrecht 2020 – Entwurf für einen neuen allgemeinen Teil
PECL	: Principles of European Contract Law
PICC	: Principles of International Commercial Contracts

RabelsZ	: Rabels Zeitschrift für Ausländisches und Internationales Privatrecht
RGZ	: Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SchKG	: Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs
SJZ	: Schweizerische Juristen-Zeitung
T.	: Tarih
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
VersR	: Versicherungsrecht
Vol.	: Volume
Vorb./Vorbem.	: Vorbemerkung
Y.	: Yıl
Yarg.	: Yargıtay
yuk.	: yukarıda
ZBJV	: Zeitschrift des Bernische Juristenvereins
ZEuP	: Zeitschrift für Europäisches Privatrecht
ZfPW	: Zeitschrift für die gesamte Privatrechtswissenschaft
ZGB	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch
ZgesStW	: Zeitschrift für die gesamte Staatwissenschaft
ZIP	: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
ZSR	: Zeitschrift für Schweizerisches Recht

GİRİŞ

I. Konunun Takdimi

Kavram olarak ifa, bir borcun yerine getirilmesini ifade eder. Her borcun olağan sona erme nedeni, o borcun ifa edilmesidir¹. Bir borç ilişkisinde borcu ifa etmekle yükümlü olan kişi, borçlu; borcun ifa edilmesini talep etme yetkisine sahip kişi ise alacaklıdır. Her borç ilişkisinin taraflarını alacaklı ile borçlu oluşturur. Alacaklı ifayı borç ilişkisinin nispiyeti ilkesi uyarınca yalnızca borçludan talep edebilir². Keza hayatın olağan akışına uygun olan durum da ifanın borçlu tarafından gerçekleştirilmesidir³. Ancak alacaklı ifa menfaatini elde ettiği sürece, kural olarak borcun bizzat borçlu tarafından ifa edilmesi zorunlu değildir. Bu kapsamda borçlu dışındaki kişilerin de ifayı yerine getirmesi mümkündür. Üçüncü kişilerin ifa sürecine dâhil olmasıyla, bir babanın (tam ehliyetli) üniversite öğrencisi çocuğunun kira borcunu ödemesi örneğindeki gibi, sıradan niteliği haiz günlük yaşam olayında

¹ Fikret **Eren**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 27. Bası, Ankara 2022, N. 2793; Rona **Serozan**, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, C. III), 7. Bası, İstanbul 2016, § 1, N. 7.

² Necip **Kocayusufpaşaoğlu**, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, C. I), 7. Bası, İstanbul 2017, § 1 N. 23.

³ Feyzi Necmeddin **Feyzioğlu**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, 2. Bası, İstanbul 1977, s. 82. Nitekim Türk Borçlar Kanunu'ndaki ifaya ilişkin hükümler de genel itibarıyla ifanın borçlu tarafından gerçekleştirileceği öngörülerek kaleme alınmıştır. Örneğin, TBK m. 96'da *borçlunun* edimini sürenin sona ermesinden önce *ifa edebileceği*; keza TBK m. 103'te *borcu ödeyen borçlunun*, makbuz ve borcun tamamı ödenmişse, buna ilişkin borç senedinin geri verilmesini veya iptalini isteyebileceği hükümlerine yer verilmiştir.

karşılaşılabileceği gibi, bu duruma karmaşık nitelikteki borç ilişkilerinde de rastlanabilir. Hatta günümüzde borç ilişkilerinin bazı hâllerde daha yoğun ve komplike bir duruma dönüşmesi sonucunda, özellikle ortaya çıkan işbölümünün gereği olarak, borçlu dışındaki kişilerin de ifa sürecine katılımı âdeta kaçınılmaz hâle gelmiştir.

İfa sürecine dâhil olan üçüncü kişiler arasında ilk olarak borçlunun ifayı gerçekleştirmek üzere başvurduğu ifa yardımcılarını yer alır. Fakat belirtmek gerekir ki, bu hâllerde her ne kadar borçlu dışındaki kişiler ifa sürecine dâhil olmuş olsa da onların ifa fiili borçluya atfedilir⁴ ve aslında borcu, ifa yardımcılarını aracılığıyla da olsa *borçlu* ifa etmiş sayılır⁵. Bununla birlikte Roma hukukunun ilk dönemlerinden itibaren kabul edilen temel ilke uyarınca, ifa yardımcısı sıfatıyla hareket etmeyen bir üçüncü kişi de başkasına ait bir borcu ifa edebilir⁶. Bu hâllerde ise artık borçlunun değil; üçüncü kişinin ifasından söz edilir. Bu çalışmanın konusunu da “üçüncü kişinin ifası” oluşturmaktadır.

Üçüncü kişinin ifası, gerek Roma gerekse Pandekt hukukunda mevcut olup günümüzün modern hukuk sistemlerinde de sıkça işlerlik kazanan bir kurumdur. Buna karşın üçüncü kişinin ifasına doktrinde

⁴ Joachim **Gernhuber**, Die Erfüllung und ihre Surrogate sowie das Erlöschen der Schuldverhältnisse aus anderen Gründen, 2. Aufl., Tübingen 1994, s. 451; **NomosK/Schwab**, NomosKommentar BGB Schuldrecht, Band 2/1, §§ 241-610, Hrsg. Barbara Dauner-Lieb/Werner Langen, 3. Aufl., Baden-Baden 2016, § 267, N. 5; Josef **Esser**/Eike **Schmidt**, Schuldrecht Allgemeiner Teil, Band I, Teilband 1, 8. Aufl., Heidelberg 1995, s. 281.

⁵ Sonja **Meier**, “Performance of an Obligation by a Third Party”, Judge and Jurist: Essays in Memory of Lord Rodger of Earlsferry (ed. Andrew Burrows/David Johnston/Reinhard Zimmermann), Oxford 2013, s. 620; **MüKo/Krüger**, Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Bd. 2: Schuldrecht-Allgemeiner Teil I, §§ 241-310 BGB (red. Wolfgang Krüger), 9. Aufl., München 2022, § 267, N. 10; **Gernhuber**, s. 430.

⁶ Klasik Dönem Roma hukuku bakımından konuyu ele alan bir monografi için bkz. Christian **Emunds**, Solvendo quisque pro alio liberat eum, Studien zur befreienden Drittleistung im klassischen römischen Recht, Berlin 2007.

yeterince önem verilmediğini de vurgulamak gerekir. Nitekim *Paul Oertmann* da 1891 yılında “Başkasının Borcunu İfa (*Die Zahlung fremder Schulden*)”⁷ adlı çalışmasının girişinde, o zaman için konunun daha önce bağımsız bir bilimsel çalışmada ciddi boyutta incelenmeyen bir konu olduğunu ifade etmiştir. Yazara göre bunun temelindeki sebep, üçüncü kişinin başkasına ait bir borcu ifa edebileceğinin doktrinde tereddüte mahâl vermeksizin mümkün kabul edilen olağan bir durum olarak görülmüş olmasıdır. Geçen bir yüzyıldan fazla zaman içerisinde özellikle Türk-İsviçre doktrini bakımından üçüncü kişinin ifası kurumunun bilimsel incelemeye konu olmadığı dikkat çekmektedir. Zira üçüncü kişinin ifası, tespit edebildiğimiz kadarıyla şimdiye kadar gerek Türk hukukunda gerekse İsviçre hukukunda monografik eser düzeyinde ele alınmamıştır⁸. Alman hukukunda ise üçüncü kişinin ifası kurumunun daha çok üçlü sebepsiz zenginleşme ilişkilerini ele alan eserlerde incelendiği görülmektedir⁹. Fakat *Oertmann*’ın da belirttiği ve bu çalışmada da açıklanacağı üzere, üçüncü kişinin ifası bir bütün olarak bağımsız bir çalışmada ele alınması gereken önemli ve teorik temelleri ile pratik sonuçları bakımından pek çok hukuki sorunu bünyesinde barındıran bir konudur. Üçüncü kişinin ifasının başlıca hukuki

⁷ Paul **Oertmann**, “Die Zahlung fremder Schulden”, AcP 82, H. 3 (1894), s. 367-515. Almandaki “*Zahlung*” kelimesi her ne kadar Türkçe’ye “ödeme” olarak çevrilebilecek olsa da, çalışmada kavrama para borcu dışındaki borçların ifasını da kapsayacak şekilde bir anlam verildiği görülmektedir. Bu nedenle söz konusu çalışmanın başlığını, “Başkasının Borcunu İfa” olarak ifade etmeyi tercih ettik.

⁸ Bu hukuk sistemlerinde konuya ilişkin çalışmalarda üçüncü kişinin ifası çoğu kez borcu ifa eden üçüncü kişinin kanuni halefiyeti bağlamında ele alınmıştır. Fakat belirtmek gerekir ki, kanuni halefiyetle üçüncü kişinin ifası her zaman örtüşmez. Çünkü bir yandan halefiyete yol açan hâllerin tamamı üçüncü kişinin ifası niteliğinde değildir. Diğer yandan kanuni halefiyet üçüncü kişinin ifasının tek ve her zaman meydana gelebilecek bir sonucu değildir. Halefiyet hakkındaki açıklamalar için bkz. Dördüncü Bölüm, III.

⁹ Bkz. **Staudinger/Bittner**, J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 2, Recht der Schuldverhältnisse §§ 255-304 (Leistungsstörungenrecht I), Berlin 2014, § 267, N. 3.

dayanağını oluşturan düzenlemede (TBK m. 83, Art. 68 OR) kanun koyucunun sadece borçlunun şahsen ifayla zorunlu olmadığını düzenlemekle yetinerek bunun dışındaki çok sayıda hususun çözümünü daha ziyade doktrine ve yargı kararlarına bırakmış olması, konunun Türk-İsviçre hukuku bakımından ele alınmasını ayrıca önemli kılmaktadır.

Üçüncü kişinin ifasının tez konusu olarak seçilmesindeki en önemli sebep, esasen Türk-İsviçre hukukları açısından doktrinde konunun daha önce monografik düzeyde ele alınmamış olmasıdır. Bu açıdan hukuk literatürüne bir katkıda bulunabilme imkânı, çalışmanın ortaya çıkmasındaki en büyük teşvik edici unsur olmuştur. Diğer yandan konunun borçlar hukukunun farklı kurumlarıyla bağlantılı olması; borçlunun ifası perspektifinden ele alınmış olan ifa hukuku ve ifa engelleri rejimine farklı bir perspektiften bakmayı gerektirmesi; sebepsiz zenginleşme, vekâletsiz işgörme, kanuni halefiyet gibi kurumların rücu ilişkisi kapsamında ele alınacak olması nedeniyle zengin bir çalışma alanıyla üçlü ilişkilere ve üçüncü kişinin borç ilişkisi üzerinde etkili olduğu hâllere¹⁰ üçüncü kişinin ifası yönüyle bakabilme fırsatı sunabilecek olması da konunun tercih edilmesindeki önemli bir etkidir.

Bu çalışmada borcun üçüncü kişi tarafından ifa edilmesinin esasları, koşulları ve hukuki sonuçları incelenmiştir.

II. Çalışmanın Kapsamı ve İnceleme Planı

Bu çalışmanın konusunu oluşturan üçüncü kişinin ifası kavram olarak birisi dar, diğeri geniş anlamda olmak üzere iki şekilde

¹⁰ Zira borç ilişkisi üçüncü kişileri etkileyebileceği gibi üçüncü kişiler borç ilişkisi üzerinde etkili de olabilir. Üçüncü kişinin ifasının üçüncü kişinin borç ilişkisi üzerinde etkili olduğu hâllerden biri olduğuna ilişkin olarak bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 18.

kullanılmaktadır¹¹. Geniş anlamda üçüncü kişinin ifası borçlu dışındaki kimselerin ifada rol aldığı bütün hâlleri kapsamına alır. Bu bağlamda ifa yardımcıları aracılığıyla ifanın gerçekleştirildiği hâller de üçüncü kişinin ifası olarak nitelendirilir.

Dar anlamda üçüncü kişinin ifası ise üçüncü kişinin başkasına ait bir borcu kendi edimi ile ifa ettiği hâlleri ifade eder. Dolayısıyla dar anlamda üçüncü kişinin ifası alacaklının borçlu dışındaki bir kimse tarafından tatmin edildiği ve bu sayede borçlunun üçüncü kişiler vesilesiyle alacaklısına karşı ifa yükümlülüğünden kurtulduğu bütün hâlleri kapsamaz¹². Bu çalışmada ele alacağımız üçüncü kişinin ifası da, Alman hukukunda “üçüncü kişinin ifası (*Drittleistung*)”; İsviçre hukukunda ise “müdahale (*Intervention*)” olarak da adlandırılan dar anlamda üçüncü kişinin ifası olarak nitelendirilen hâllerdir. Bu kapsamda üçüncü kişinin ifasından söz edebilmek için öncelikle alacaklıya ifa dolayısıyla yapılan kazandırmayı üçüncü kişinin yapmış olması gerekir. Fakat üçüncü kişinin alacaklıya yaptığı kazandırmanın kendi malvarlığından gerçekleşmiş olması yeterli değildir. Aynı zamanda bu kazandırmanın ifaya yönelen amacını da üçüncü kişi belirlemelidir. Kazandırmayı yapan üçüncü kişi olmakla beraber bu kazandırmanın amacını belirleyen borçlu ise artık üçüncü kişinin ifasından söz edilemez. Böyle hâllerde ifa yardımcısı aracılığıyla borçlunun ifası söz konusu olur. Örneğin, borçlunun müşterisi olduğu bir bankaya havale yetkisi vererek alacaklısına borcunu ödediği hâllerde durum böyledir. Kazandırmanın üçüncü kişiye ait bir malvarlığından yapılmış olması, üç köşeli ilişkilerde sebepsiz zenginleşmeden doğan iade talepleri açısından önem taşır. Fakat ifanın gerçekleşmesi bakımından burada ifa yardımcısı aracılığıyla borçlunun ifası söz konusudur.

¹¹ **Gernhuber**, s. 430; Christina **Wolf**, *Drittleistung und Leistungsmittlung*, Berlin 1995, s. 15; **Staudinger/Bittner**, § 267, N. 5.

¹² **Staudinger/Bittner**; § 267, N. 5.

Bunun dışında üçüncü kişinin ifasına ilişkin kavramsal çerçevenin belirlenebilmesi için bir sınırlandırma daha kabul edilmelidir. Zira üçüncü kişinin ifası kurumunun Türk-İsviçre hukuklarında başka bir yönden daha geniş anlamda kullanıldığı anlaşılmaktadır. Şöyle ki, doktrinde kefil gibi başkasına ait bir borç için sorumlu olan veya müteselsil borçlu gibi diğer borçlularla birlikte sorumlu olan kişilerin gerçekleştirdiği ifa da kimi zaman üçüncü kişinin ifası kapsamında değerlendirilmektedir. Hâlbuki söz konusu kimselerin alacaklıyı tatmin etmesinin sonucunda asıl borçlu veya diğer borçlular alacaklıya karşı olan borçlarından kurtulacak olmasına rağmen, bu hâller üçüncü kişinin ifası olarak nitelendirilemez. Zira bu kimseler başkasına değil; alacaklı ile aralarındaki ilişkiden doğan kendilerine ait bir borcu ifa eder. İfayı gerçekleştiren kimsenin bir borcun nihai yükünü taşımayacak olması ve bu yükü aralarındaki iç ilişki kapsamında (kısmen veya tamamen) diğer borçlulara ya da asıl borçluya yansıtılabilecek olması, bu kimselerin alacaklı karşısındaki “borçlu” konumunu değiştirmemektedir. Dolayısıyla birlikte borçluluk kapsamında borçlulardan birinin ifayı gerçekleştirdiği hâller bu çalışmanın dışında kalmaktadır.

Belirtelim ki, özellikle Alman hukukunda dar anlamda üçüncü kişinin ifası kavramına yukarıda ele aldığımızdan daha da sınırlı bir anlam verilerek bu kapsamda borcu ifa edebilecek üçüncü kişilerin borçlunun iradesi dışında hareket eden üçüncü kişiler olabileceği; üçüncü kişinin borçlu ile arasındaki bir iç ilişki kapsamında veya borçlunun talebi üzerine ifayı gerçekleştirdiği hâllerin ise daima ifa yardımcısı aracılığıyla borçlunun ifası olarak nitelendirilerek kapsam dışında bırakıldığı görülmektedir. Fakat kanaatimizce borcu ifa eden kimsenin borçlunun iradesi doğrultusunda hareket etmesi, bu kimsenin ifayı üçüncü kişi sıfatıyla kendi adına gerçekleştirmesine engel teşkil etmemektedir. Kaldı ki, aksi takdirde Türk-İsviçre hukuklarında borcu ifa eden kimsenin kanuni halefiyeti için bu kimsenin kendi adına hareket etmesi gerektiğine ilişkin ilke ile bu hukuk sistemlerinde tanınmış olan borçlunun bildiri sonucunda kanuni halefiyet birbiriyle bağdaştırılamaz. Dolayısıyla bu çalışmada ele aldığımız üçüncü kişinin

ifası, sadece borçlunun iradesi dışında (borçlunun bilgisi dışında veya iradesi hilafına) hareket eden üçüncü kişilerin ifasıyla sınırlandırılmamıştır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, bu çalışmada üçüncü kişinin başkasına ait mevcut ve geçerli bir borcu ifa etmesi ele alınmıştır. Dolayısıyla üçüncü kişinin başkasına ait sandığı bir borcu ifa ettiği; fakat sonradan böyle bir borcun mevcut veya geçerli olmadığı anlaşılan hâller ve bu hâllerde ortaya çıkabilecek iade talepleri bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Fakat üçüncü kişinin ifasının sadece başkasına ait mevcut ve geçerli bir borcu sona erdirdiği hâller değil; üçüncü kişinin ifasının borcu sona erdirmeyip kanuni halefiyete yol açtığı hâller çalışmanın kapsamına dâhildir. Bu bağlamda çalışmamızda kanuni halefiyet kurumu üçüncü kişinin borçluya rücu hakkı açısından ele alınmış ve üçüncü kişinin ifasının çerçevesini çizdiğimiz sınırlara bağlı olarak da gerçek anlamda üçüncü kişinin ifasının yol açtığı halefiyet hâlleriyle (TBK m. 127; TMK m. 884) sınırlandırılmıştır.

Sınırlarını yukarıdaki belirlediğimiz bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, ifa kavramı ve borcu ifa edebilecek kişiler arasında üçüncü kişinin yerinin tespit edilmesi ile üçüncü kişinin ifasının unsurları ve hukuki niteliğine ayrılmıştır. Bu şekilde üçüncü kişinin ifası kurumunun teorik temelleri ortaya konulup çerçevesi çizilecektir.

İkinci bölümde, farklı hukuk sistemlerinde (gerek tarihsel süreçte Roma ve Pandekt hukuklarında gerekse modern hukuk sistemlerinde) hangi hâllerde üçüncü kişinin başkasına ait bir borcu ifa edebilmesine izin verildiği ve bu yetkinin kapsamı incelenmektedir. Bu bağlamda üçüncü kişinin ifa yetkisinin sınırlarına ilişkin sorun (borçlunun iradesinin aranıp aranmayacağı ile alacaklının ifayı kabul zorunda olup olmadığı konuları) ortaya konularak bu sorulara karşılaştırmalı hukuk ışığında taraf menfaatlerine en uygun çözüm aranacak; sonrasında ise üçüncü kişinin ifa yetkisinin kapsamı ve ifa yetkisinin alacaklının ifa

dışı yollarla tatmin edilebildiği hâllere teşmil edilip edilemeyeceği meselesi ele alınacaktır.

Üçüncü bölümde ise üçüncü kişinin ifa yetkisini kullanması hâlinde alacaklı ile borçlu arasındaki borç ilişkisinde meydana gelebilecek hukuki sonuçlar irdelenecektir. Bu kapsamda ilk olarak üçüncü kişinin ifa teklifinin alacaklı tarafından reddedilmesi hâlinde gerçekleşecek alacaklı temerrüdü ve buna bağlı sonuçlar; sonrasında ise borcun gereği gibi ifa edilip edilmediğine göre ikili bir ayırım yapılarak üçüncü kişinin ifasının alacaklı ile borçlu arasındaki borç ilişkisinde meydana getirdiği sonuçlar ele alınacaktır.

Son bölüm ise üçüncü kişinin başkasına ait bir borcu ifa etmesinden sonraki aşamada borçlu ile üçüncü kişi arasında doğabilecek rücu ilişkisine ayrılmıştır. Burada alelade rücu- kanuni halefiyete dayalı rücu ayırımı yapılarak üçüncü kişinin rücu hakkının dayanakları, rücu alacağının doğum tarzı ve kapsamı ile rücu aşamasında borçlunun korunabilmesi bakımından alacağın devri hükümlerinin rolü irdelenecektir.